

Motion till riksdagen 2005/06:So501

av Kaj Nordquist (s)

Den strukturella diskrimineringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den strukturella diskrimineringen.

Motivering

Den planerade samhällsutvecklingen bygger oftast på en implicit och knappast medveten föreställning om att alla människor både ser, hör och kan röra sig fritt utan speciella anpassningar. Handikappdimensionen finns sällan manifest med i politiska beslut som rör exempelvis konsument- eller trafikpolitiken. Samma förhållande kan anföras kring ambitionen att öka konkurrensen för att effektivisera eller prispressa olika samhälleliga verksamheter.

Konsekvensen i praxis blir ofta något som man kan benämna som en strukturell diskriminering av människor med funktionshinder. Under de senaste åren har regering och riksdag instiftat lagar och tillsatt flera utredningar för att undanröja diskriminering av bland annat människor med funktionshinder. Det handlar då oftast om direkt riktade diskriminerande handlingar i arbetslivet, inom skolväsendet eller på restaurangen. För närvarande utreds möjligheten att lagreglera ett förbud mot tillgänglighetsdiskriminering. Till viss del kan den komma att inrymma den strukturella diskrimineringen.

Trots dessa positiva ansatser, så tas politiska beslut, ofta på flera samhällsnivåer och avseende olika verksamhetsområden, där de sammanlagda konsekvenserna leder till en strukturell diskriminering.

Konkurrensutsättningen inom bland annat infrastrukturen kan leda till något som i praxis kan ses som medveten negativ särbehandling, alltså diskriminerande av människor med funktionshinder.

En synskadad kvinna behövde ledsagning på Centralstationen i Stockholm. Stockholms Lokaltrafik, SL, kontaktades för ledsagningen från tunnelbanan till Arlanda Express. Tågbiljetter skulle lösas ut på Statens järnvägar, SJ:s kundservice på vägen till Arlandatåget. Men då blev det problem – SL har ingen skyldighet att ledsaga till och från SJ:s domäner då Arlandatåget var

Fel! Okänt namn på

målet. Konkurrensen leder således till ett ”marknadstänkande”, där den personliga servicen för synskadade ses som en extra kostnad som man inte ska bjuda konkurrenten på.

Man kan urskilja en konsumentpolitisk utveckling mot allt fler stormarknader utanför tätorten eller allt längre ifrån kundernas boendemiljö. Ambitionen är bland annat att pressa konsumentpriserna. För en synskadad konsument blir det nödvändigt att åka färdtjänst för att kunna handla – en färdtjänst som samtidigt försetts med allt fler restriktioner och höjda avgifter. Personaltätheten på stormarknaden är oftast mycket låg, något som gör det nästan omöjligt att få personlig.

Service, en extra kostnad som motverkar den politiska ambitionen att pressa priserna. Av kostnads- och effektivitetsskäl hänvisas vi konsument/medborgare allt mer till Internetanvändning. Den som av något skäl inte kan ta del av Internettjänsterna, drabbas av otillgänglighet, dyrare priser samt administrativa avgifter. För en synskadad person, är det landstingets hjälpmedelsbudget och behovsprioriteringar som avgör vem som får tillgång till de dataprogram som behövs för att kunna använda Internet och därigenom tillgången till SJ:s prisbild eller bankernas betalningstransaktioner. En alltså inte avsedd samverkan mellan olika faktorer kan därför få sammanläggningseffekten att den funktionshindrade personen blir negativt särbehandlad, eller, med andra ord, strukturellt diskriminerad.

Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen överväga hur den strukturella diskrimineringen kan motverkas, både ur ett konkurrens- och samordningsperspektiv, samt överväga hur handikappdimensionen kan inkluderas i statliga utredningar.

Stockholm den 29 september 2005

Kaj Nordquist (s)